

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–3

TEXT 1

- (1) Žil jednou v Čechách smavý rek,
vám známý rytíř Paleček;
on samý šprým a nápad byl,
rád dobře jed a dobře pil
a lidem dobře činil.
- (2) Rád jed a pil, jak povídám,
však ještě něco dodat mám:
on též rád bloudil po Čechách
a pak byl vždy jak v mátochách
a nevěděl, kde stojí.
- (3) „Nu, nu,“ kdys zazněl náhle hlas,
„pan rytíř je už ve snách zas?“
A Paleček jak přimražen!
Aj, před ním kolo bujných žen
a vprostřed Vesna sama.
- (4) „Jen neboj se, tys celý muž,
ty se mi ze všech líbíš – nuž
mé slovo k smělosti tě zve,
rci jakékoli přání své –
však vtipně jen a hbitě!“
- (5) Již rytíř bez všech rozpaků
si hodil hlavou: „Tedy řku
a prosím: až bych jednou zdech,
mne každý rok vždy ožít nech
na osm dní – to zjara!“
- (6) Když svět zas jednou krásným je,
když zem se celá rozsměje,
pak, Vesno, milostiva buď,
na osm dní mne jenom vzbud!“
A VESNA KÝVLA: „STAŇ SE!“
- (7) Od časů těch, děj se co děj,
fialek vůní budí jej,
SLAVÍKŮV VEN JEJ VOLÁ HLAS,
pan rytíř vstává bujný zas
a rozkročí se krajem.

Vysvětlivky: *smavý* – rád se směřující; *Vesna* – slovanská bohyně jara

(J. Neruda, *Balada česká*, zkráceno)

TEXT 2

Inverze – změna pořadí slov oproti neutrálnímu (tzn. běžnému) slovosledu, např.:

- *Jak se ti líbí ten vzácný dar?* nebo *Jak se ti ten vzácný dar líbí?* – neutrální slovosled
- *Dar ten vzácný jak líbí se ti?* – inverze

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- A) Paleček se často vydával na toulky po Čechách, protože chtěl najít Vesnu.
- B) Paleček vyslovil před Vesnou přání, aby po své smrti každoročně ožil na osm dní.
- C) Vesna se opakovaně Palečkovi zjevovala ve snu, a proto z ní tento rytíř při setkání neměl strach.
- D) Vesna sice našla v Palečkovi zalíbení, přesto však chvíli váhala vyhovět jeho touze po nesmrtelnosti.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny barevně.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o verši podtrženém v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Tento osmislabičný verš se rýmuje s veršem, který není osmislabičný.
- B) Tento osmislabičný verš se rýmuje s veršem, který je také osmislabičný.
- C) Tento verš není osmislabičný a rýmuje se s veršem, který je osmislabičný.
- D) Tento verš není osmislabičný a rýmuje se s veršem, který také není osmislabičný.

Zdůvodnění

Osmislabičný verš *A Paleček jak přimražen!* se rýmuje s osmislabičným veršem *Aj, před ním kolo bujných žen*.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o dvou verších zapsaných v TEXTU 1 velkými písmeny je pravdivé?

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

- A) Inverze se vyskytuje v každém z těchto veršů.
- B) Inverze se nevyskytuje v žádném z těchto veršů.
- C) Inverze se vyskytuje pouze ve verši ze šesté sloky.
- D) Inverze se vyskytuje pouze ve verši ze sedmé sloky.

Zdůvodnění

Verš ze šesté sloky (*A Vesna kývla: „Staň se!“*) zachovává neutrální slovosled. Ve verši ze sedmé sloky se vyskytuje inverze: neutrální slovosled by byl např. *slavíkův hlas jej volá ven*.

1 bod

4 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Spáteční cestu si turisté zpestřili návštěvou nedalekého hradu.
- B) Zpáteční cestu si turisté zpestřili návštěvou nedalekého hradu.
- C) Spáteční cestu si turisté zpestřili návštěvou nedalekého hradu.
- D) Zpáteční cestu si turisté zpestřili návštěvou nedalekého hradu.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *zpáteční* je příbuzné s příslovcem *zpátky*, které vzniklo z předložkového výrazu (*z paty*).
- Sloveso *zpestřit* je odvozeno od přídavného jména *pestrý* předponou *z-*, která vyjadřuje změnu stavu (*učinit něco pestrým*).

max. 3 body

5 Přiradte k jednotlivým významovým poměrům (5.1–5.3) větu (A–E), v níž se daný poměr uplatňuje.

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 5.1 poměr odporovací _____
- 5.2 poměr stupňovací _____
- 5.3 poměr důsledkový _____
- A) Představení se nelíbilo ani mně, ani spolužákům.
- B) Není toto řešení jednodušší, a dokonce i levnější?
- C) Náš počítač je docela starý, a tudíž málo výkonný.
- D) Dáte si ten steak středně, nebo hodně propečený?
- E) Získala jsem v testu padesát, a nikoli čtyřicet bodů.

Řešení a zdůvodnění

5.1 – E)

Mezi složkami několikanásobného větného členu (*padesát, a nikoli čtyřicet*), je poměr odporovací: první a druhá složka jsou v rozporu, vzájemně si odporují.

5.2 – B)

Věta obsahuje přísudek jmenný se sponou. Jmenná část tohoto přísudku je několikanásobná, mezi jejími složkami je poměr stupňovací: spojením *jednodušší, a dokonce i levnější* je vyjádřeno, že druhá složka převyšuje očekávání dané významem složky první.

5.3 – C)

Věta obsahuje přísudek jmenný se sponou. Jmenná část tohoto přísudku (*starý, a tudíž málo výkonný*) je několikanásobná, mezi jejími složkami je poměr důsledkový: druhá složka vyjadřuje důsledek vyplývající ze složky první.

Žádný z uvedených významových poměrů neodpovídá ani větě A), ani větě D).

max. 2 body

6 Ke každé z následujících podúloh (6.1 a 6.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

6.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem MLADÝ a skloňuje se podle vzoru KUŘE.

6.2 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem ZVĚŘ a skloňuje se podle vzoru JARNÍ.

Řešení

6.1 – mládě

6.2 – např. zvířecí

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–11

(1) Velikonoční ostrov patří k nejdlehlším obydleným místům na světě, nejbližší lidská sídla jsou od něj totiž vzdálena zhruba 2 000 kilometrů. Přesto alespoň něco o tomto ostrově zaslechl **fakt** každý, a to v souvislosti se zvláštními sochami, v domorodém jazyce zvanými *moai*. **Sochy poutají pozornost** jak svým vzhledem (mají zploštělou hlavu s **nápadným** nosem a širokou bradou), tak **svou velikostí**. Většina z nich je zhruba 3,5 metru vysoká a váží kolem 14 tun, najde se zde však i několik 90tunových soch, z nichž každá měří 12 metrů.

První písemná zmínka o legendárních sochách pochází z roku 1722. Tehdy totiž na velikonoční neděli přistáli nizozemští námořníci u neznámého ostrova. Kapitán Jacob Roggeveen poté do lodního deníku napsal, že na Velikonočním ostrově, jak jej po přistání pojmenoval, nejsou skoro žádné stromy. Zmínil se také o zdejších obyvatelích a nezvyklých sochách postavených na kamenných podstavcích podél pobřeží.

Vědci si dlouhá léta kladli otázku, jak **domorodci** mohli tak ohromné sochy vztyčit. Záhadu částečně objasnil český vědec Pavel Pavel. Ten totiž v roce 1986 provedl na Velikonočním ostrově svůj experiment, jímž **dokázal**, že přesunout obří sochu a vztyčit ji na podstavec zvládne pomocí primitivních nástrojů a lan méně než 20 lidí.

(2) Kde se ale na ostrově bez stromů vzal materiál potřebný na přesun soch? Nedávná analýza vzorků zeminy z ostrova potvrdila, že Velikonoční ostrov byl kdysi porostlý **hustými** lesy, byl zde tedy dostatek dřeva i lýka. Díky úrodné sopečné půdě a velkému množství zvěře nemuseli ostrované trávit čas jen sháněním obživy. Začali tedy vytvářet kamenné plošiny a stavět na ně sochy, nejspíše na počest bohů. Postupem času však došlo k masivnímu odlesnění ostrova a nakonec zde přestaly vznikat i nové sochy.

(kol. autorů, Jak to bylo doopravdy, upraveno)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
7.1 Obyvatelé Velikonočního ostrova mluví vlastním jazykem, jemuž říkají <i>moai</i> .	☐	☒
7.2 Všechny dvanáctimetrové sochy, které se nacházejí na Velikonočním ostrově, dohromady váží více než 90 tun.	☒	☐
7.3 Obydlené místo se považuje za odlehlé pouze v případě, že je od jiného lidského sídla vzdáleno nejméně 2 000 kilometrů.	☐	☒
7.4 Cílem plavby nizozemské lodi, již velel kapitán Jacob Roggeveen, bylo prozkoumat zvláštní sochy na pobřeží Velikonočního ostrova.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

8 Které z následujících slov je ve výchozím textu užito nejméně vhodně, uvážíme-li, že jde o odborný text?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

- A) fakt
- B) nápadný
- C) domorodec
- D) hustý

Zdůvodnění

Slovo *fakt* je ve výchozím textu částicí s významem *opravdu, skutečně*. Tato částice je hovorová, a proto se do odborného textu, který je psán spisovným jazykem bez jiných hovorových jazykových prostředků, příliš nehodí. Místo slova *fakt* by tedy bylo v tomto typu textu vhodnější použít neutrální spisovné synonymum (např. *skutečně*).

1 bod

9 Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako nejméně jistá?

- A) informace, že někdy v minulosti se na Velikonočním ostrově nacházely lesy
- B) informace, že Pavlův pokus se na Velikonočním ostrově uskutečnil v roce 1986
- C) informace, že obyvatelé Velikonočního ostrova umísťovali sochy na kamenné plošiny, aby uctili bohy
- D) informace, že v roce 1722 byl pořízen zápis, který se zmiňuje o sochách z Velikonočního ostrova

Zdůvodnění

Ve výchozím textu je uvedeno, že obyvatelé Velikonočního ostrova začali vytvářet kamenné plošiny a stavět na ně sochy, *nejspíše na počest bohů*. Slovo *nejspíše* vyjadřuje určitou míru nejistoty, naznačuje, že daná skutečnost není zcela prokázaná.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Sloveso *dokázat* pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) Synonymem slovesa *dokázat* je sloveso *umět*, a to jak v kontextu výchozího textu, tak ve větě *Milan dokáže naslouchat*.
- B) Synonymem slovesa *dokázat* není sloveso *umět*, a to ani v kontextu výchozího textu, ani ve větě *Milan dokáže naslouchat*.
- C) Synonymem slovesa *dokázat* ve větě *Milan dokáže naslouchat* není sloveso *umět*, v kontextu výchozího textu však slovesa *dokázat* – *umět* synonymy jsou.
- D) Synonymem slovesa *dokázat* ve větě *Milan dokáže naslouchat* je sloveso *umět*, v kontextu výchozího textu však slovesa *dokázat* – *umět* synonymy nejsou.

Zdůvodnění

V některých větách jsou slovesa *dokázat* a *umět* synonymy (např. *Milan dokáže naslouchat* = *Milan umí naslouchat*; *život dokáže být krutý* = *život umí být krutý*). Ve výchozím textu je však sloveso *dokázat* užito ve významu *provést důkaz, prokázat*, nikoli ve významu *umět, být schopen*.

max. 3 body

11 Vypište z druhé části výchozího textu tři podstatná jména, která jsou v textu užita ve 3. pádě.

Slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

půdě, množství, odlesnění

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
12.1 Své soukromí si pečlivě chráním, Pavlovy zvědavé dotazy mi ale překvapivě vůbec nevadily.	☒	☐
12.2 Obchod s různými včelými produkty byl otevřen před měsícem, přesto si už získal stálé zákazníky.	☐	☒
12.3 Všichni se upřímně radovali z postupu do finále, protože takový úspěch skutečně nikdo neočekával.	☒	☐
12.4 Čekají nás mimořádně slunné dny, proto si s sebou nezapomeňte vzít krém s vysokým ochranným faktorem.	☒	☐

Zdůvodnění

Přídavné jméno *včelí* se skloňuje podle vzoru *jarní* (jarními – včelími).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 13

Celý sál fascinovaně poslouchal řečníka ***** své vize. Po přednášce ●●●● autogramiádou následovalo autorské čtení z knihy *Yes Future*.

max. 2 body

13

13.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *představující*, který patří na první vynechané místo (***) ve výchozím textu.**

13.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *zakončený*, který patří na druhé vynechané místo (●●●●) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitých tvarů slov musí být výchozí text gramaticky správný.)

Řešení a zdůvodnění

13.1 – **představujícího**: tvar přídavného jména se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *řečník*, které je v textu užito ve 4. pádě čísla jednotného (*řečníka představujícího své vize*).

13.2 – **zakončené**: tvar přídavného jména se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *přednáška*, které je v textu užito v 6. pádě čísla jednotného (*po přednášce zakončené autogramiádou*).

14 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Don Corleone chvíli zamyšleně hleděl před sebe a pak řekl: „To je tenhle měsíc už potřetí. Asi bys měl na tuhle práci sehnat někoho zdravějšího.“

B) Don Corleone sledoval z okna, jak přechází Devátou třídu a míří k parkovišti. Pak přikročil k telefonu a zavolał Hagenovi, ale ten to nezvedal. Nato zavolał domů, ale ani tam se nikdo neozýval.

C) Freddie ale namítl: „Paulie je dobrý kluk. Když řekne, že je nemocný, tak je nemocný. A mně nevadí, když musím zajít pro auto.“ Poté odešel z kanceláře.

D) Podrážděně vyhlédl z okna. Auto už stálo na chodníku před domem. Freddie se opíral o blatník a pozoroval ruch na ulici. Don Corleone si zapnul sako, vyšel ze dveří a sešel po schodišti dolů.

E) „Řekni Pauliemu, ať přijede s vozem z parkoviště,“ přikázal mu, „za několik minut můžeme jet domů.“ Freddie zabručel: „Musím pro auto zajít sám. Paulie dnes ráno onemocněl. Zase má chřipku.“

F) Ve tři čtvrtě na pět skončil don Corleone kontrolu dokladů. Oblékl si sako a klepl Freddieho po hlavě, aby ho přiměl vystrčit nos z odpoledních novin.

(M. Puzo, *Kmotr*, upraveno)

Řešení

14.1 – F)

14.2 – E)

14.3 – A)

14.4 – C)

14.5 – B)

14.6 – D)

F) Ve tři čtvrtě na pět skončil don Corleone kontrolu dokladů. Oblékl si sako a klepl Freddieho po hlavě, aby ho přiměl vystrčit nos z odpoledních novin. **E)** „Řekni Pauliemu, ať přijede s vozem z parkoviště,“ přikázal mu, „za několik minut můžeme jet domů.“ Freddie zabručel: „Musím pro auto zajít sám. Paulie dnes ráno onemocněl. Zase má chřipku.“ **A)** Don Corleone chvíli zamyšleně hleděl před sebe a pak řekl: „To je tenhle měsíc už potřetí. Asi bys měl na tuhle práci sehnat někoho zdravějšího.“ **C)** Freddie ale namítl: „Paulie je dobrý kluk. Když řekne, že je nemocný, tak je nemocný. A mně nevadí, když musím zajít pro auto.“ Poté odešel z kanceláře. **B)** Don Corleone sledoval z okna, jak přechází Devátou třídu a míří k parkovišti. Pak přikročil k telefonu a zavolał Hagenovi, ale ten to nezvedal. Nato zavolał domů, ale ani tam se nikdo neozýval. **D)** Podrážděně vyhlédl z okna. Auto už stálo na chodníku před domem. Freddie se opíral o blatník a pozoroval ruch na ulici. Don Corleone si zapnul sako, vyšel ze dveří a sešel po schodišti dolů.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Manželé K žili na břehu vyschlého moře planety Mars už spoustu let. Měli dům z křišťálových sloupů, který se jako květina otáčel za sluncem. Den co den bylo ráno vidět paní K, jak čistí dům hrstmi magnetického prachu, který odstraní všechnu špínu a pak odletěl s horkým větrem pryč. Odpoledne, kdy zkamenělé moře žhnulo nehybným vedrem, bývalo vidět i pana K, jak si v pokoji čte z kovové knihy s plastickými hieroglyfy.

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

1 bod

15 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- A) Jde o výklad analyzující životní styl manželů K.
- B) Jde o líčení jednoho parného odpoledne na Marsu.
- C) Jde o umělecký text, který přibližuje život manželů K.
- D) Jde o neumělecký text, který popisuje prostředí na Marsu.

Zdůvodnění

Tématem výchozího textu je život manželů K, kteří žijí na planetě Mars. Text má především funkci estetickou, jako celek vykazuje znaky příznačné pro umělecký styl: uplatňuje se zde popisný a vyprávěcí slohový postup (ten je podporován i užitím dějových sloves, např. *otáčel se, odletěl*), vyskytují se zde jazykové prostředky ozvláštňující text, např. přirovnání (*jako květina se otáčel za sluncem*) či metafora (*zkamenělé moře žhnulo nehybným vedrem*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Na dobře placenou pozici poradce pro školství se hlásí i pan Šroubek. Tvrdí, že má pro tuto práci předpoklady, protože má dítě na základní škole, a tak problematiku přece zná. Přitom dobře vím, že o fungování školství neví vůbec nic, zkratka *****.

1 bod

16 Ve které z následujících možností je uvedeno české ustálené slovní spojení, jež vystihuje situaci ve výchozím textu, a patří tedy na vynechané místo (*****) v textu?

- A) zadarmo ani kuře nepípne
- B) zadarmo ani kuře nehrabe
- C) rozumí tomu jako koza pastvě
- D) rozumí tomu jako koza petrželi

Zdůvodnění

Situaci popsanou ve výchozím textu vystihuje ustálené slovní spojení *rozumět něčemu jako koza petrželi*, které má význam *něčemu vůbec nerozumět, vůbec se v dané problematice neorientovat*. Ostatní posuzované možnosti neodpovídají zadání: v možnostech A) a C) nejsou uvedena ustálená slovní spojení; ustálené slovní spojení uvedené v možnosti B) vyjadřuje, že každému za práci náleží odměna a že nikdo nebude nic dělat zadarmo.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Spolužáci se shodli na tom, že po uplynulém školním roce si zaslouží nějaké povyražení. Protože patří mezi nadšené filmové fanoušky, rozhodli se pro třídní návštěvu festivalu v Karlových Varech. Stačilo sehnat ubytování, sbalit batohy a vyrazit.

Program festivalu byl poměrně **nabytý**, na všechny **oceněnné** filmy se ale naštěstí dostali. Nejvíc je svou **potemělou** atmosférou překvapil jeden norský snímek. Brzy také zjistili, že kromě možnosti strávit čas sledováním výjimečných filmařských počinů nabízí město i jiný druh zábavy. Vrcholky zdejších kopců, na nichž se nachází několik kamenných rozhleden, **byli** odedávna vyhledávaným cílem turistů. Téměř z každé vyhlídky se otevírá úchvatný pohled na historické centrum, které je známé romantickými kolonádami i léčivými prameny. Návštěvu lázeňského města v západních Čechách lze jen doporučit.

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je **pravopisně správně**.

Slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užitá v textu. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *nabytý* má význam *být plný, napěchovaný* a je odvozeno od slovesa *nabít*, nikoli od *nabyt* (význam *získat, zvětšit se*), které je příbuzné s vyjmenovaným slovem *být*.
- Přídavné jméno *oceněnný* je odvozeno od slovesa *ocenit*, konkrétně z tvaru *oceněn* příponou *-ý*.
- Přídavné jméno *potemnělý* je příbuzné s přídavným jménem *temný*.
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v čísle množném (*vrcholky*), v koncovce přídavného činného musí být *-y* (*byly*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–23

TEXT 1

(1) Do našeho oddělení vstoupily Zira a další dvě, mně do té chvíle neznámé opice. Jako první krácel orangutan. Byl shrbený a tvářil se velice přísně. Následovala ho šimpanzí samice, zřejmě jeho sekretářka. Bylo patrné, že Zira má k orangutanovi respekt. Také gorily, které mě a ostatní zajatce na oddělení hlídaly, bleskurychle vyskočily ze židlí a hluboce se mu uklonily. Jejich chování mi potvrdilo, že na planetě Soror, jak jsme ji s mými druhy nazvali hned po přistání, zjevně existuje společenská hierarchie.

(2) Trojice příchozích zamířila rovnou ke mně. Bylo to logické. Já, Ulyxes Mérou, potomek lidského rodu ze vzdálené Země, jsem totiž byl nejzajímavější objekt na oddělení. S úsměvem jsem pronesl k zachmuřenému orangutanovi: „Jsem šťasten, že se setkávám s bytostí tak moudrou. Jsem si jist, že se nakonec domluvíme.“

Orangutan sebou trhl a podezíravě zkoumal moji klec. Zira vytáhla z aktovky sešit s poznámkami, které si udělala při našem předchozím setkání. Z tónu jejích slov jsem pochopil, že se snaží orangutana o něčem přesvědčit. Ten ovšem s rukama za zády rázoval po pokoji a jeho pohled nevěstil nic dobrého. Ohnul jsem se tedy, dal ruce za záda a začal jsem s přísným výrazem ve tváři chodit sem a tam. Gorily se potají dusily smíchem. Když si mě všiml orangutan, zatvářil se velice dotčeně. Následně cosi vztekle nadiktoval své opičí asistentce. Měl jsem už vážně dost jeho zaslepenosti, proto jsem nahlas řekl: „Mi Zaius.“ Zaslechl jsem totiž, že opice ho tak oslovují. Zaius, jak jsem později zjistil, opravdu bylo orangutanovo jméno a mi jeho titul.

Všechny opice rázem zkoprněly. Zaius nevěřícně zakroutil hlavou a našťavaně opustil místnost. Zira si mě dlouho prohlížela. Pak odešla.

(P. Boule, Planeta opic, upraveno)

TEXT 2

Některá přídavná jména tvrdá mají jak **dlouhé tvary** (např. živý, živá), tak **krátké tvary** (např. živ, živa). Dlouhé tvary mají v koncovce dlouhou samohlásku (např. živ-ým), případně dvojhásku.

Pozn. Koncovka je část slova, která stojí na jeho konci a při ohýbání slova se mění.

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
18.1 Všechny opice obývající planetu Soror měly ve společnosti stejné postavení.	☐	☒
18.2 První setkání Ziry a Ulyxe Méroua časově předcházelo prvnímu setkání Zaiuse a Ulyxe Méroua.	☒	☐
18.3 Aby Ulyxes Mérou přesvědčil Zaiuse o své inteligenci, začal postupně napodobovat pohyby všech přítomných opic.	☐	☒
18.4 Ulyxes Mérou se uměl vyjadřovat slovy, čímž se lišil od opic přítomných v místnosti, které se dorozumívaly pouze gesty.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

19

19.1 Vypište z první části TEXTU 1 sloveso obsahující neslabičnou předponu.

19.2 Vypište z první části TEXTU 1 podstatné jméno rodu středního, které neobsahuje předponu.

Název *Soror* není správným řešením.

Řešení a zdůvodnění

19.1 – **vstoupily**: sloveso *vstoupit* má neslabičnou předponu *v-*, slova příbuzná jsou např. *stoupat, na-stoupit, po-stup*.

19.2 – **chování**: podstatné jméno *chování* má kořen *chov-* a neobsahuje předponu, slova příbuzná jsou např. *vý-chova, po-chovat*.

1 bod

20 **Tvrzení**: Než Zira se dvěma opicemi vešly do oddělení, nacházeli se tam *****.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (***) ve výše uvedeném tvrzení, aby toto tvrzení odpovídalo TEXTU 1?**

- A) Ulyxes Mérou, alespoň tři další zajatci a maximálně dvě gorily
- B) Ulyxes Mérou, celkem dva další zajatci a maximálně dvě gorily
- C) alespoň tři zajatci, z nichž jeden byl Ulyxes Mérou, a minimálně dvě gorily
- D) celkem dva zajatci, z nichž jeden byl Ulyxes Mérou, a minimálně dvě gorily

Zdůvodnění

V první části TEXTU 1 se píše: *Také gorily, které mě a ostatní zajatce na oddělení hlídaly, bleskurychle vyskočily ze židlí a hluboce se mu uklonily. Z této pasáže vyplývá, že na oddělení se před příchodem Ziry a dvou opic nacházeli:*

- alespoň tři zajatci (vypravěč Ulyxes Mérou a minimálně dva další zajatci);
- minimálně dvě gorily (slovo *gorila* je užito v množném čísle).

1 bod

21 **Kolik přídavných jmen užitých v krátkém tvaru se vyskytuje v úseku podtrženém v TEXTU 1?**

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

- A) pouze jedno
- B) celkem dvě
- C) celkem tři
- D) celkem čtyři

Zdůvodnění

V podtrženém úseku TEXTU 1 se nacházejí celkem dvě přídavná jména užitá v krátkém tvaru: *šťasten* (dlouhý tvar je *šťastný*) a *jist* (dlouhý tvar je *jistý*).

1 bod

22 Kterou z následujících dvojic slov lze v kontextu TEXTU 1 považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) hluboce – vysoce
- B) hned – záhy
- C) vážně – vesele
- D) později – dříve

Zdůvodnění

- Slovo *hluboce* je v TEXTU 1 užito ve významu *uctivě, velice*, slovo *vysoce* nemá nikdy význam *neuctivě, málo*. V daném kontextu tedy dvojici slov *hluboce – vysoce* nelze považovat za antonyma.
- Slovo *hned*, které je v TEXTU 1 užito ve významu *okamžitě, ihned*, a slovo *záhy*, které má význam *brzy, hned*, jsou v daném kontextu synonymy, nikoli antonymy.
- Slovo *vážně* je v TEXTU 1 užito ve významu *opravdu, skutečně*, slovo *vesele* má význam *radostně, spokojeně*. V daném kontextu tedy dvojici slov *vážně – vesele* nelze považovat za antonyma.
- Slovo *později*, které je v TEXTU 1 užito ve významu *po náležitém čase*, a slovo *dříve*, které má význam *před náležitým časem*, mají opačný význam, jde tedy o antonyma (*jak jsem později zjistil* × *jak jsem dříve zjistil*).

1 bod

23 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje sloveso nedokonavé?

- A) zamířila rovnou ke mně
- B) nevěřicně zakroutil hlavou
- C) podezíravě zkoumal moji klec
- D) všechny opice rázem zkoprněly

Zdůvodnění

Slovesa *zamířit*, *zakroutit* a *zkoprnět* jsou slovesa dokonavá.

max. 2 body

24 Vypište z každé z následujících vět (24.1 a 24.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

- 24.1 Funkce imunitního systému každého člověka je poměrně výrazně ovlivněna mimo jiné i složením potravy.
- 24.2 Naložené maso a nahrubo nakrájená kořenová zelenina se nejprve musí několik minut restovat.

Řešení

24.1

podmět:	funkce
přísudek:	je ovlivněna

24.2

podmět:	maso (a) zelenina
přísudek:	se musí restovat

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–28

(1) Ve španělské vesničce Castrillo de Murcia se dodnes udržuje **bizarní tradice**. Jde o obřad nazývaný **Ďáblův skok**. **V rámci oslav Corpus Christi, červnového katolického svátku, zdejší obyvatelé umístí na ulici několik matrací za sebou.** **Následně na ně položí své děti narozené během posledních 12 měsíců a muži převlečení za ďábly je přeskakují.** Poté jsou nemluvnata zasypána lístky růží a vrácena rodičům. **Přeskakování přes děti se odehrává vždy v neděli a je vyvrcholením celé týdenní slavnosti.**

(2) **Nevšední zvyk má své počátky v 17. století.** **Obřad má děti mimo jiné očistit od prvotního hříchu, jehož se podle bible dopustili Adam a Eva, první lidé stvoření Bohem.** I přes **eventuální rizika**, jako jsou třeba zakopnutí o matraci či pád mezi děti, však údajně nikdy nedošlo k žádnému zranění.

Starobylá tradice má ovšem i své četné odpůrce. Například už **Benedikt XIV., který byl v letech 1740–1758 papežem,** usiloval o to, aby ani představitelé církve, ani místní věřící tento rituál nepodporovali. Stejný postoj mají někteří duchovní i dnes. Prvotní hřích totiž prý může být očištěn pouze svćenou vodou při křtu.

(www.idnes.cz; www.reflex.cz, upraveno)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Obřad nazývaný Ďáblův skok se poprvé konal ve stejném století, kdy byl Benedikt XIV. zvolen papežem.	☐	☒
25.2 Během obřadu nazývaného Ďáblův skok jsou přesakovány pouze ty děti, které se narodily během daného kalendářního roku.	☐	☒
25.3 Jedním z důvodů, proč jsou nemluvnata zatížena prvotním hříchem, od něhož musí být očištěna, je obřad nazývaný Ďáblův skok.	☐	☒
25.4 Obřad nazývaný Ďáblův skok se koná ve vesničce Castrillo de Murcia na počest jednoho katolického svátku, a to každou červnovou neděli.	☐	☒

Zdůvodnění

Nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Tvzení: V kontextu výchozího textu je synonymem slova *bizarní* slovo ***** a synonymem slova *eventuální* slovo *****.

Která dvě slova je nutné doplnit na vynechaná místa (***) ve výše uvedeném tvrzení, aby toto tvrzení bylo pravdivé?**

(Slova *bizarní* a *eventuální* jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- A) podivný – možný
- B) oblíbený – možný
- C) podivný – bezpečnostní
- D) oblíbený – bezpečnostní

Zdůvodnění

Slovo *bizarní* má význam *podivný, neobvyklý, zvláštní*, slovo *eventuální* má význam *možný, případný*.

1 bod

27 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se nevyskytuje žádné zájmeno?

- A) muži převlečení za ďábly **je** přeskakují
- B) ani místní věřící **tento** rituál nepodporovali
- C) starobylá tradice má ovšem i **své** četné odpůrce
- D) jako jsou třeba zakopnutí o matraci či pád mezi děti

Zdůvodnění

Zájmena jsou v posuzovaných úsecích zapsána červeně.

1 bod

28 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí, každé z nich se skládá ze dvou vět.
- B) Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí, jedno z nich se skládá ze tří vět.
- C) V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí skládající se ze dvou vět.
- D) V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí skládající se ze tří vět.

Zdůvodnění

Větný celek podtržený v první části výchozího textu obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*umístí*), jde tedy o větu jednoduchou. Větný celek podtržený v druhé části výchozího textu obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*má, dopustili se*), jde tedy o souvětí skládající se ze dvou vět.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Vítěze voleb budeme znát za 24 hodin.

1 bod

29 Ve které z následujících možností jsou uvedeny dva pravopisně správné zápisy číslovky užití ve výchozím textu?

- A) dvacetčtyři – čtyřiadvacet
- B) dvacet čtyři – čtyřiadvacet
- C) dvacetčtyři – čtyři a dvacet
- D) dvacet čtyři – čtyři a dvacet

Zdůvodnění

Vypisujeme-li číslovky slovy, píšeme je obvykle zvlášť, např. *dvacet čtyři*. Složené číslovkové výrazy typu *čtyřiadvacet* se však píšou dohromady.

max. 4 body

30 Přiřadte k jednotlivým souvětím (30.1–30.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 30.1 Celý svůj život odmítal číst články, **který** vycházely z nedůvěryhodných zdrojů. _____
- 30.2 Právě s **rodičema** přemýšlíme o tom, proč jsi **ochotnej** považovat jeho výroky za **pravdivý**. _____
- 30.3 Opravdu bych mu s tím rád **pomoh**, ale to by musel veřejně odvolat ten svůj včerejší urážlivý výrok. _____
- 30.4 Měli byste se zajímat o to, jaký vliv na veřejné mínění mají zkreslené informace v některých člancích. _____

- A) V souvětí není žádné slovo užití v nespisovném tvaru.
- B) V každé větě souvětí je pouze jedno slovo užití v nespisovném tvaru.
- C) V první větě souvětí není žádné slovo užití v nespisovném tvaru, v druhé větě souvětí je pouze jedno slovo užití v nespisovném tvaru.
- D) V první větě souvětí je pouze jedno slovo užití v nespisovném tvaru, v druhé větě souvětí není žádné slovo užití v nespisovném tvaru.
- E) V první větě souvětí je pouze jedno slovo užití v nespisovném tvaru, v druhé větě souvětí jsou celkem dvě slova užitá v nespisovném tvaru.
- F) V první větě souvětí jsou celkem dvě slova užitá v nespisovném tvaru, v druhé větě souvětí je pouze jedno slovo užití v nespisovném tvaru.

Řešení a zdůvodnění

30.1 – C)

30.2 – E)

30.3 – D)

30.4 – A)

Slova užitá v nespisovných tvarech jsou v posuzovaných souvětích zapsána červeně. Žádné z uvedených souvětí neodpovídá ani tvrzení B), ani tvrzení F).